

REGIONÁLNÍ POJETÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

Regionální ekonomie a politika II

Prof. RNDr. Milan Víturka, CSc.

Hodnocení regionální konkurenceschopnosti

- **vnější pojetí** – hodnocení na základě exportní výkonnosti (indikátory typu objemu dovozu a vývozu, výkonové bilance, indexů komparativních výhod atd.)
- **agregátní pojetí** – komparativní hodnocení na základě produktivity ekonomiky (indikátory růstu HDP či životní úrovně, zaměstnanosti atd.)
- **širší pojetí** – komplexní postižení vztahů mezi jednotlivými determinantami ekonomického rozvoje (včetně faktorů kvalitu života) příp. zdůrazňující celkovou udržitelnost ekonomického rozvoje

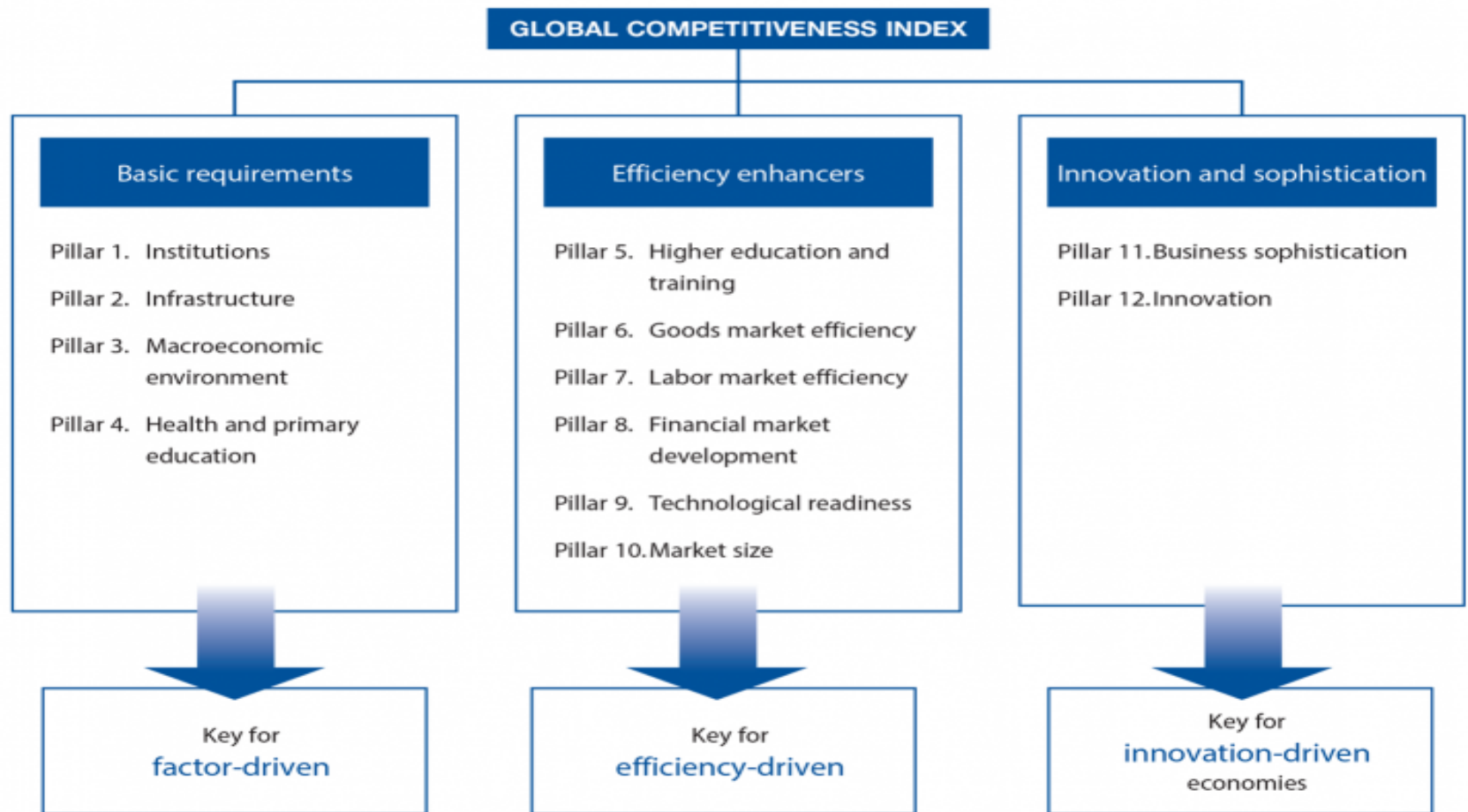
Regionální konkurenceschopnost

- **Definice Evropské komise**
 - dlouhodobá schopnost vytvářet relativně vysoký příjem a úroveň zaměstnanosti při vystavení mezinárodní konkurenci
- **Typy hodnocení**
 - úroveň **meta** - rozvojová orientace společnosti
 - úroveň **makro** - stabilní rámec ekonomického rozvoje
 - úroveň **mezo** - jednotlivé politiky a podpůrné instituce orientované na posilování konkurenceschopnosti
 - úroveň **mikro** - firmy a jejich seskupení

Regionální konkurenceschopnost versus konkurenceschopnost firem

- dlouhodobé snižování konkurenceschopnosti států nebo jejich regionů nevede k jejich „vytlačení z trhu“ ale „pouze“ k adekvátnímu snížení životní úrovně jejich obyvatelstva, spojenému s následným poklesem jejich všeobecné politicko-ekonomické pozice
 - existence protichůdných zájmů - např. snižování počtu pracovních míst firmami v zájmu udržení konkurenceschopnosti s návaznými negativními dopady na životní úroveň obyvatel regionu
- Konkurenceschopnost regionů a zemí tedy nelze chápat jen jako prostou agregaci konkurenceschopnosti odpovídajících podnikatelských subjektů.

WEF – hodnocení konkurenceschopnosti – metodika

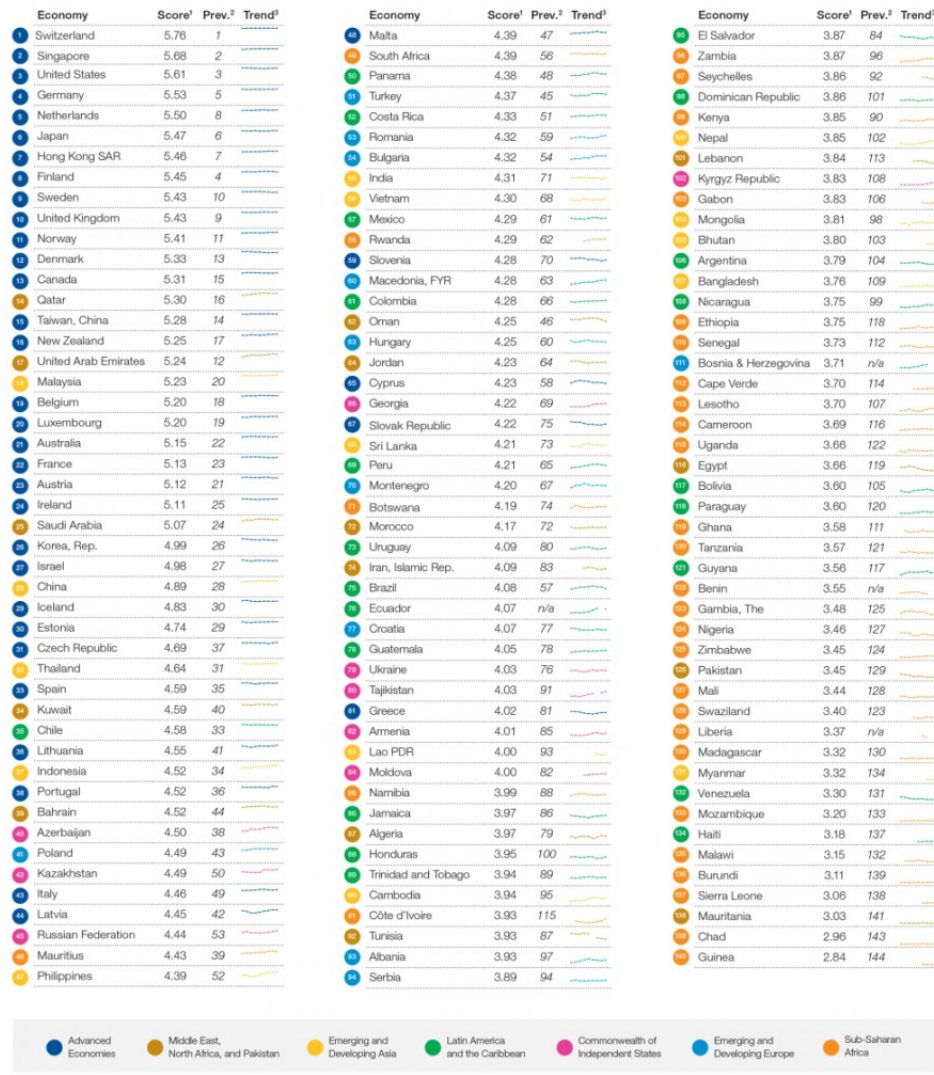

Zdroj: Global Competitiveness Report, 2016

Hlavní pilíře konkurenceschopnosti dle metodiky WEF:

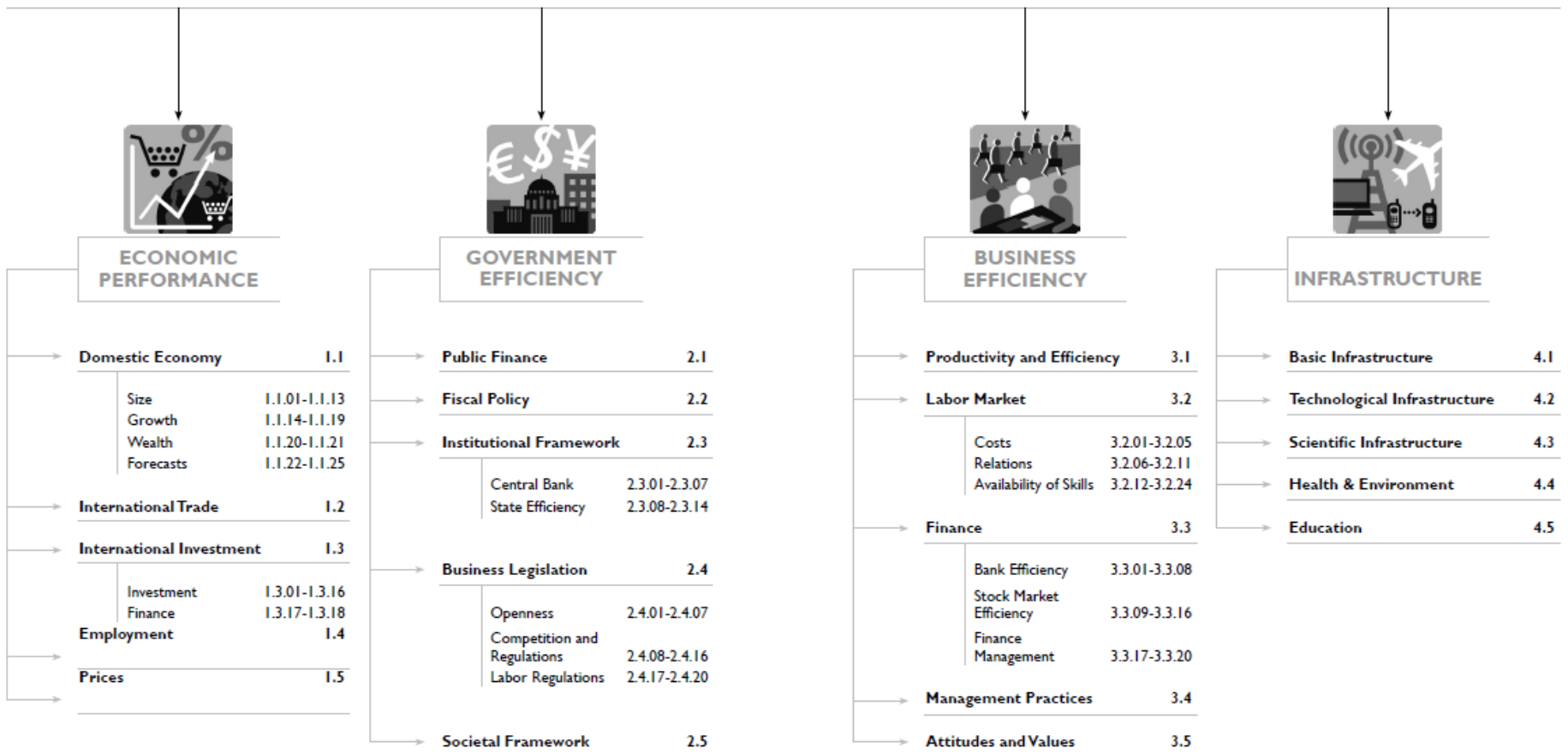
1. **Instituce**
2. **Infrastruktura**
3. **Makroekonomické prostředí**
4. **Zdraví a primární vzdělání**
5. **Vyšší vzdělání, celoživotní vzdělávání**
6. **Efektivnost trhu zboží a služeb**
7. **Efektivnost pracovního trhu**
8. **Rozvoj finančního trhu**
9. **Technologická připravenost**
10. **Velikost trhu**
11. **Kultivovanost podnikání**
12. **Inovace**

The Global Competitiveness Index WEF 2015 - 2016

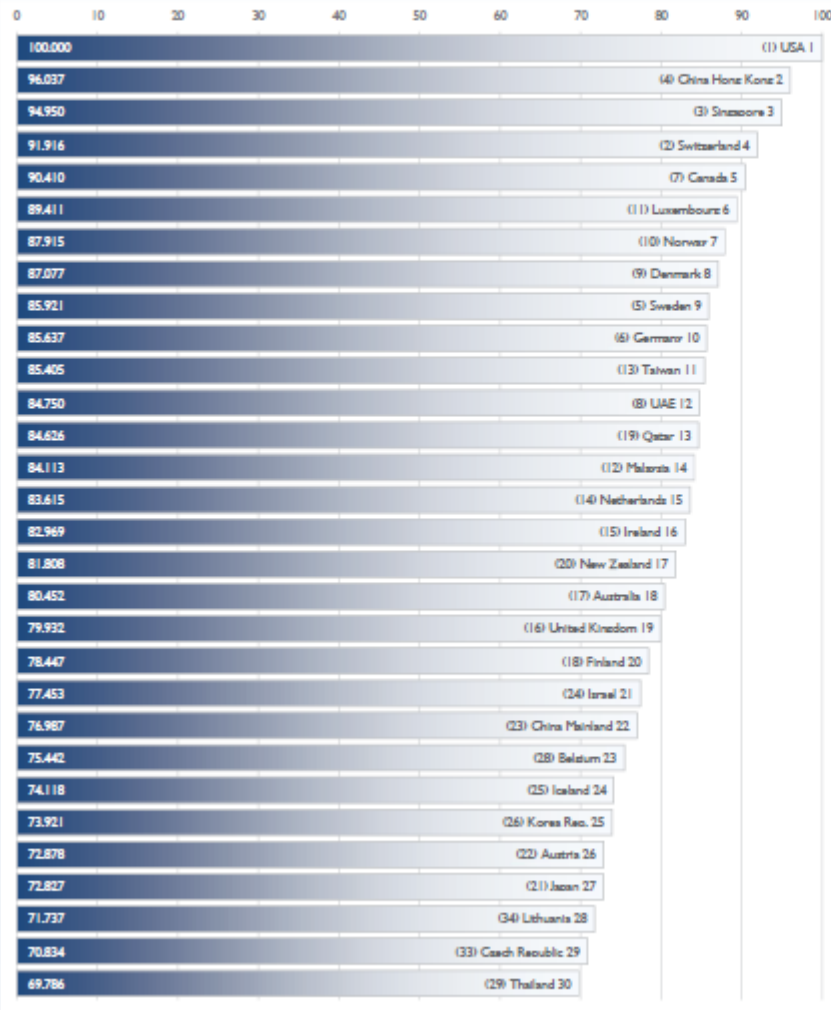
IMD – World Competitiveness Scoreboard – metodika

O V E R A L L S C O R E B O A R D

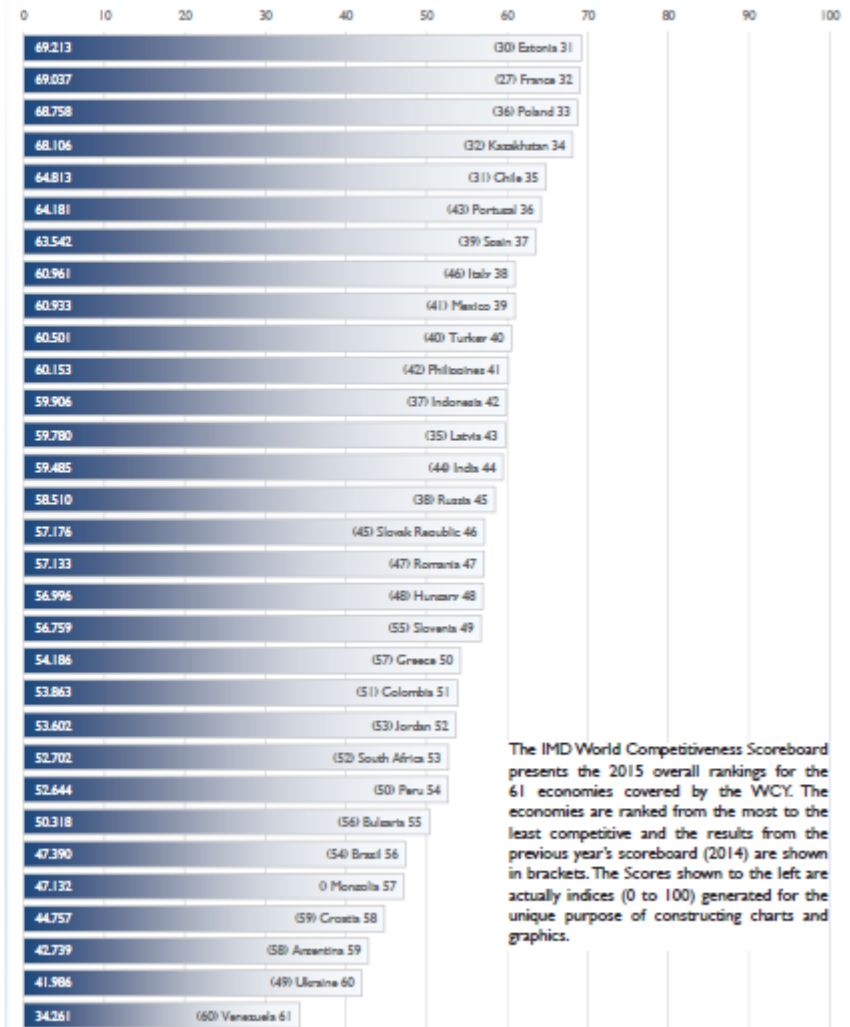
THE 2015 IMD WORLD COMPETITIVENESS SCOREBOARD

COMPETITIVENESS SCOREBOARD (Ranks 1 - 30)

(2014 rankings are in parentheses)

COMPETITIVENESS SCOREBOARD (Ranks 31 - 61)

(2014 rankings are in parentheses)

The IMD World Competitiveness Scoreboard presents the 2015 overall rankings for the 61 economies covered by the WCY. The economies are ranked from the most to the least competitive and the results from the previous year's scoreboard (2014) are shown in brackets. The Scores shown to the left are actually indices (0 to 100) generated for the unique purpose of constructing charts and graphics.

Pořadí zemí světa podle HDP v PKS na obyvatele (2020)

1	Luxemburg	122,740
2	Singapore	102,742
3	Ireland	99,239
4	Qatar	97,262
5	Switzerland	75,880
6	Norway	69,171
7	United States	68,309
8	Brunei	64,405
9	San Marino	61,508
10	Denmark	61,478
11	Netherlands	60,461
12	United Arab Emirates	59,844
13	Taiwan	59,398
14	Iceland	58,151
15	Austria	57,891
16	Germany	56,956
17	Sweden	55,566
18	Australia	54,891
19	Belgium	53,973
20	Finland	51,867
21	Canada	51,713
22	Bahrain	50,284
23	France	49,492
24	Saudi Arabia	48,099
25	United Kingdom	47,089
26	South Korea	47,027
27	Malta	45,042
28	Japan	44,585
29	New Zealand	44,226
30	Italy	43,376
31	Czech Republic	42,956
	European Union	46,888

Nástroje podpory konkurenceschopnosti ze strany státu i regionů

- rozvoj systémů vzdělávání, vědy a výzkumu
- tvorba a transfer inovací
- výstavba podnikatelské a technické infrastruktury (včetně podpory ICT)
- optimalizace systémů daní a regulace (včetně daňových pobídek pro soukromé investice do vědy a výzkumu)

Podpora konkurenceschopnosti v EU

Lisabonská strategie (2000)

- hlavním cílem bylo dosažení pozice EU jako „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiky“ v časovém horizontu do roku 2010
- **Znalostní ekonomika:** ekonomika založená na tvorbě a transferu znalostí a inovací (v interakci s rozvojem vědy a výzkumu) a růstu vzdělanosti obyvatelstva, které jsou pokládány za klíčové faktory udržení resp. posílení její dlouhodobé konkurenceschopnosti

Podpora konkurenceschopnosti v EU

Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace

- největší a nejvýznamnější program financující na evropské úrovni vědu, výzkum a inovace v letech 2014-2020
- navazuje na 7. rámcový program pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace (2007-2013)
- důraz kladen na vědeckou excelenci, na inovace, na účast malých a středních podniků, na společenský dopad a na spolupráci mezi týmy v rámci EU i mimo ni
- cílová skupina: výzkumní pracovníci, firmy, nevládní a neziskové organizace, občanská sdružení, různé asociace sdružující zájmové skupiny v oblastech výzkumu a průmyslu
- Prioritní oblasti: Personalizované zdravotnictví a péče, Zabezpečení potravin, Modrý růst: zpřístupnění potenciálu moří a oceánů, Chytrá města, Konkurenceschopná nízkouhlíková energetika, Energetická účinnost, Mobilita pro růst, Odpady: zdroj k recyklaci, opětovnému využití a nahrazení surovin, Inovace v oblasti vody, Překonání krize: nové strategie, myšlenky a vládnoucí struktury Evropy, Odolnost vůči katastrofám: ochrana společnosti včetně adaptací na změnu klimatu, Digitální bezpečnost.

Tvorba znalostí versus tvorba dovedností

- Znalosti (akumulované v teorii) jsou považovány za základní předpoklad pro získávání dovedností (akumulované v praxi) vztahujících se k plnění konkrétních činností.
- procesy vzniku a šíření **znalostí** - univerzální charakter, globální dimenze
- procesy vzniku a šíření **dovedností** - odvětvově specifický charakter, mikroekonomická dimenze

Inovační politika

- **Tvorba regionálních inovačních strategií – cíle**
 - finanční podpora inovačních projektů MSP
 - podpora společného výzkumu a vývoje
 - rozvoj inovační infrastruktury
 - přenos výsledků výzkumu a vývoje do komerční (podnikatelské) praxe
- **Nástroje zaměřené na podporu inovačních aktivit**
 - podpora zakládání společných výzkumných center
 - vytváření sítí/klastrů firem
- **Nástroje zaměřené na vytváření proinovačního prostředí**
 - výstavba inovačních center (vědeckotechnické parky resp. centra transferu technologií nebo podnikatelské inkubátory)

Národní inovační strategie ČR 2012-2020

1. Excelentní výzkum

1.1 Efektivní využívání veřejných prostředků na výzkum a vývoj

1.2 Špičkové výzkumné infrastruktury

1.3 Evropský výzkumný prostor – cesta k excelenci ve výzkumu

2. Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podnikovým a akademickým sektorem

2.1 Zlepšení vnitřních podmínek a celkové připravenosti akademických institucí na spolupráci s podniky a komercializaci výsledků výzkumu

2.2 Podpora spolupráce podniků a VaV institucí

2.3 Zvýšení kvality a rozvoj nových služeb podpůrné inovační infrastruktury

3. Inovační podnikání

3.1 Služby pro inovační podnikání

3.2 Finanční nástroje a rozvoj trhu rizikového kapitálu

3.3 Investiční pobídky, péče o investory a cílený marketing

3.4 Internacionalizace

3.5 Kvalitní prognózy: zdroj strategických informací pro podnikání a inovace

3.6 Veřejný sektor: zdroj inovační poptávky a tvůrce regulace

4. Lidé: hlavní nositelé nových nápadů a iniciátoři změn

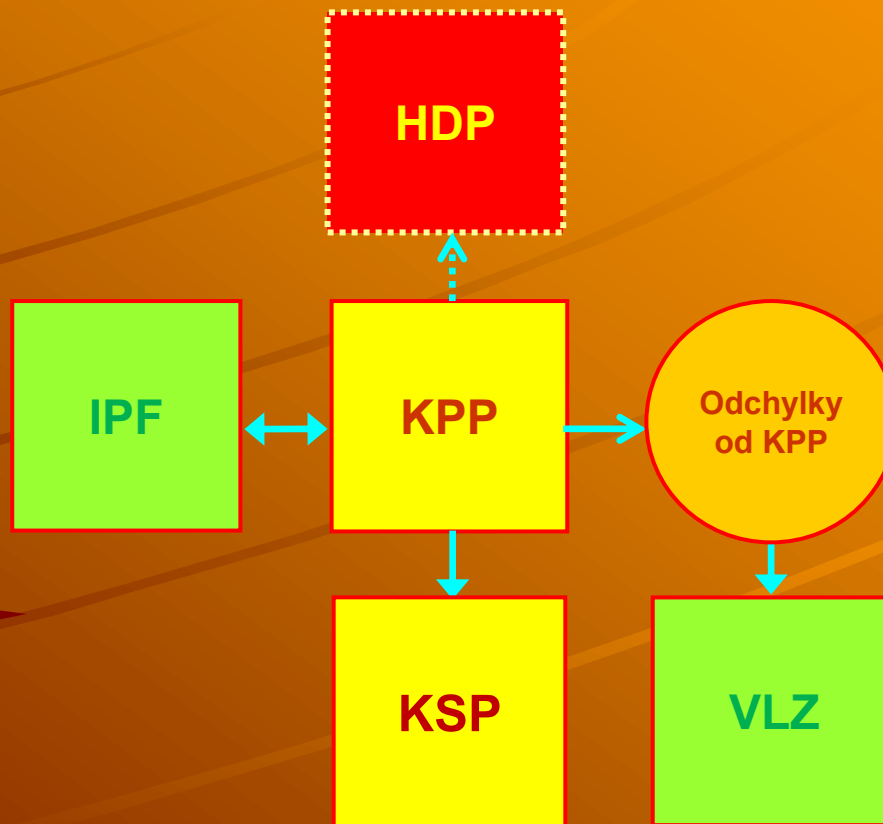
4.1 Reforma vysokého školství

4.2 Rozvoj systému celoživotního učení

4.3 Změny obsahu vzdělávání: kreativita, podnikavost a klíčové kompetence

4.4 Rozvoj kvalifikovaných pracovníků na národní úrovni a usnadnění vstupu, pobytu a zaměstnávání kvalifikovaných zahraničních pracovníků

Hlavní komponenty integrační teorie udržitelného regionálního rozvoje

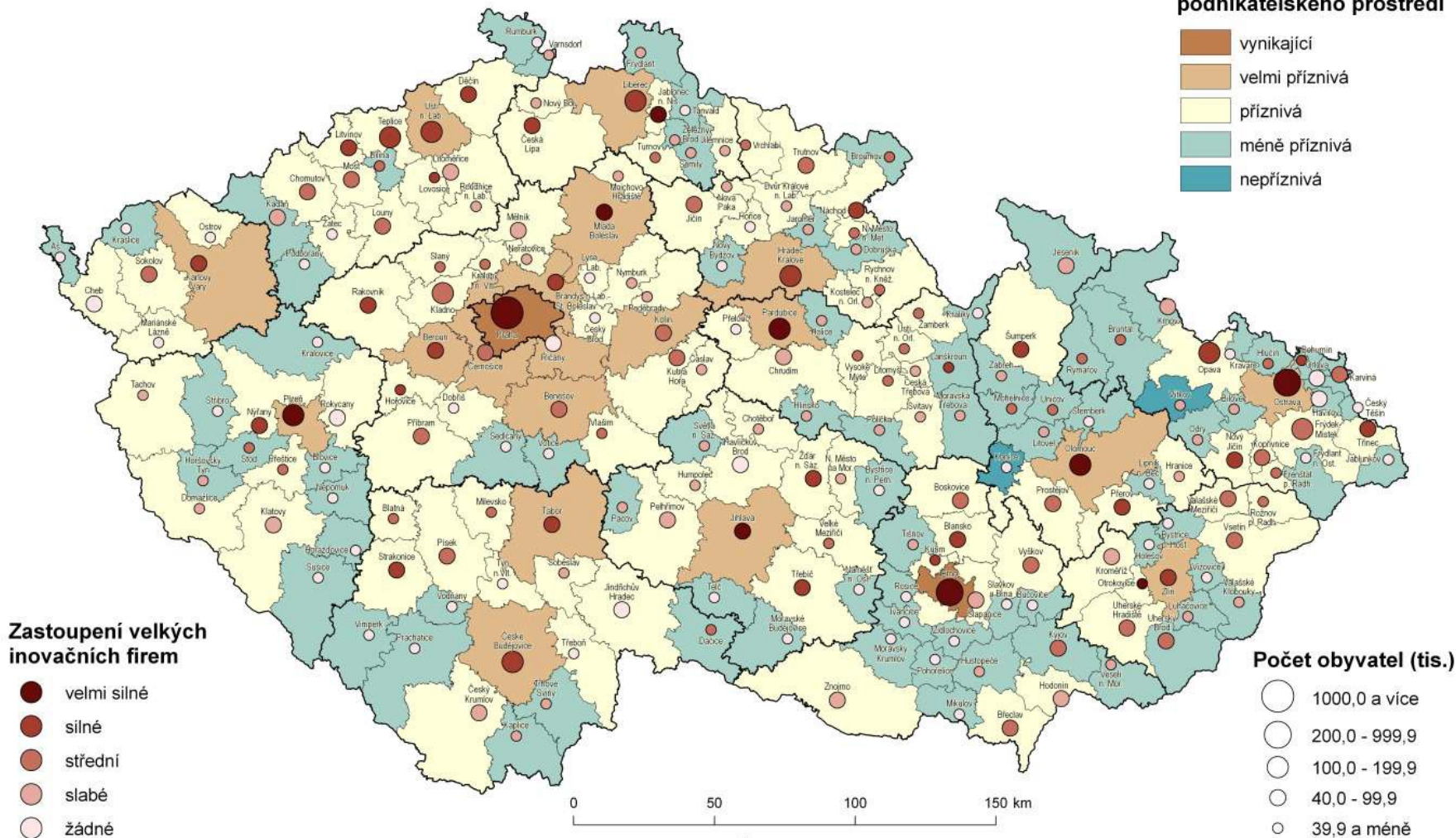

Zdroj: vlastní výzkum.

KONCENTRACE INOVACÍ

Regionální kvalita podnikatelského prostředí

- vynikající
- velmi příznivá
- příznivá
- méně příznivá
- nepříznivá

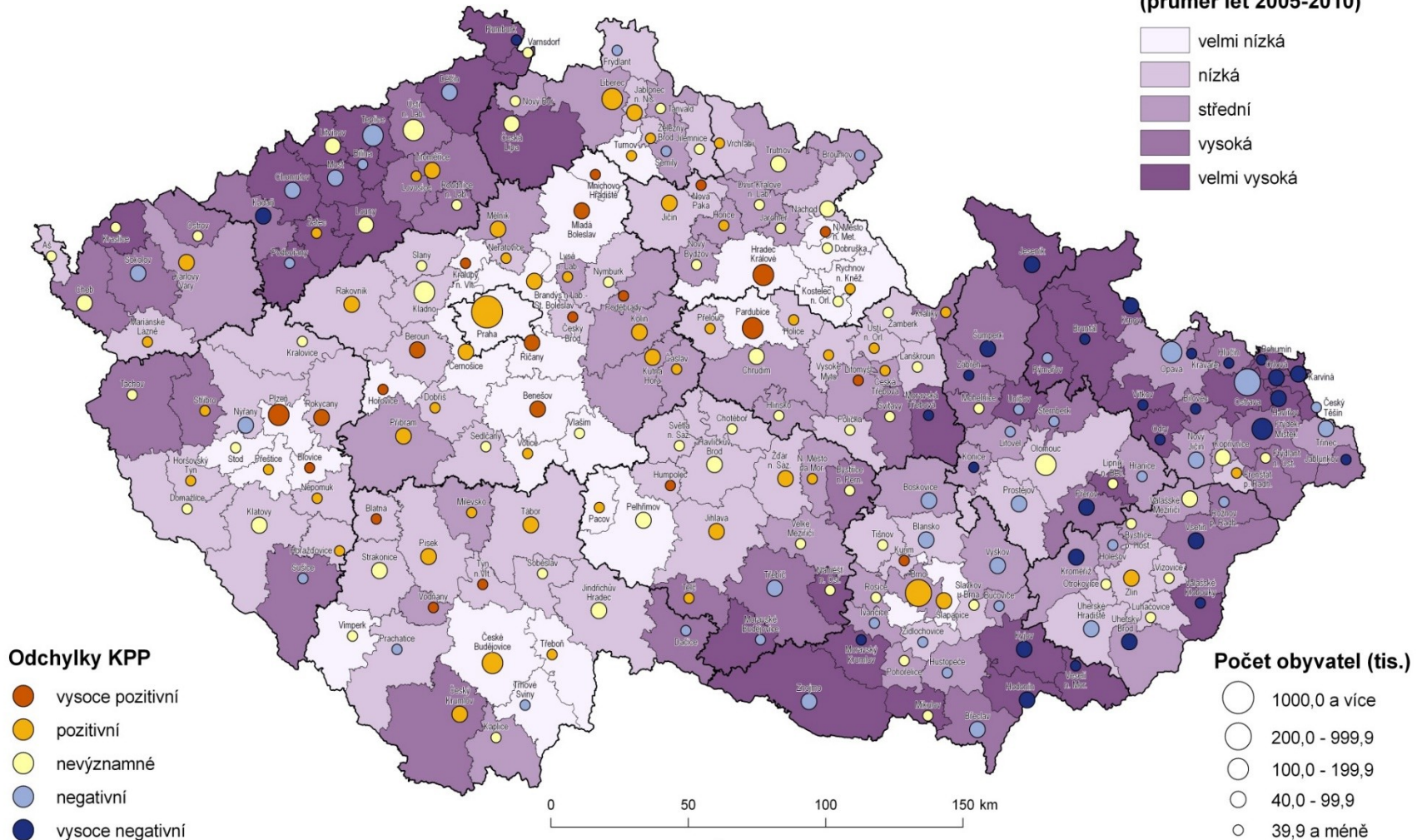

Zdroj: vlastní výzkum

Mapový podklad: ArcČR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
Tematický obsah: ESF MU BRNO

NEZAMĚŠTNANOST V REGIONECH ORP

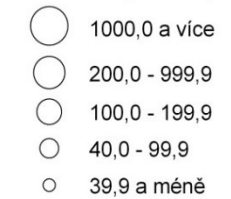
Míra nezaměstnanosti
(průměr let 2005-2010)

Odchytky KPP

Počet obyvatel (tis.)

Zdroj: MPSV, vlastní výzkum

Mapový podklad: ArcČR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
Tematický obsah: ESF MU BRNO

Hodnocení regionální konkurenceschopnosti v ČR

Celkové hodnocení regionální konkurenceschopnosti

typová skupina a podskupina	kraj	klasifikační skupina			
		KPP	KSP	IPF	VLZ
typ A:					
1	Pražský	1	1-2	1	1
2	Středočeský	2	2	1	1
typ B:					
2	Jihomoravský	2	2	1	2
2	Plzeňský	2	2	2	1
1	Pardubický	2	2	2	2
1	Liberecký	2	2	2	2
	Královéhradecký	2	2	3	1
2	Jihočeský	2	2	3	1
3	Zlínský	3	2	2	2
typ C:					
2	Vysočina	3	2	3	2
1	Olomoucký	3	3	2	3
1	Moravskoslezský	3	3	3	3
1	Ústecký	3	3	3	3
1	Karlovarský	3	3	3	3

Podtypy: 1 – vyrovnaný, 2 – nevyrovnaný, 3 – přechodný

Explanační rámec integrační teorie udržitelného regionálního rozvoje

Zlepšování regionální kvality podnikatelského prostředí stimuluje rozvoj podnikatelských aktivit (alokaci kapitálu) s pozitivními dopady na využití lidských zdrojů a tvorbu inovací. Tím generované synergické efekty prohlubují územní integraci ekonomiky a zvyšují regionální konkurenceschopnost, čímž jsou vytvářeny základní předpoklady pro zajištění dlouhodobé udržitelnosti regionálního rozvoje.

Rozvoj regionů v dlouhém období je v souladu s kauzální závislostí mezi podmínkami a výsledky podnikání determinován úrovní KPP a s ní oboustrannými vazbami propojené KSP, přičemž jeho dlouhodobá udržitelnost závisí na úrovni vnitřní i vnější integrace regionů a jejich adaptabilitě.

Praktické souvislosti aplikace originální integrační teorie udržitelného regionálního rozvoje

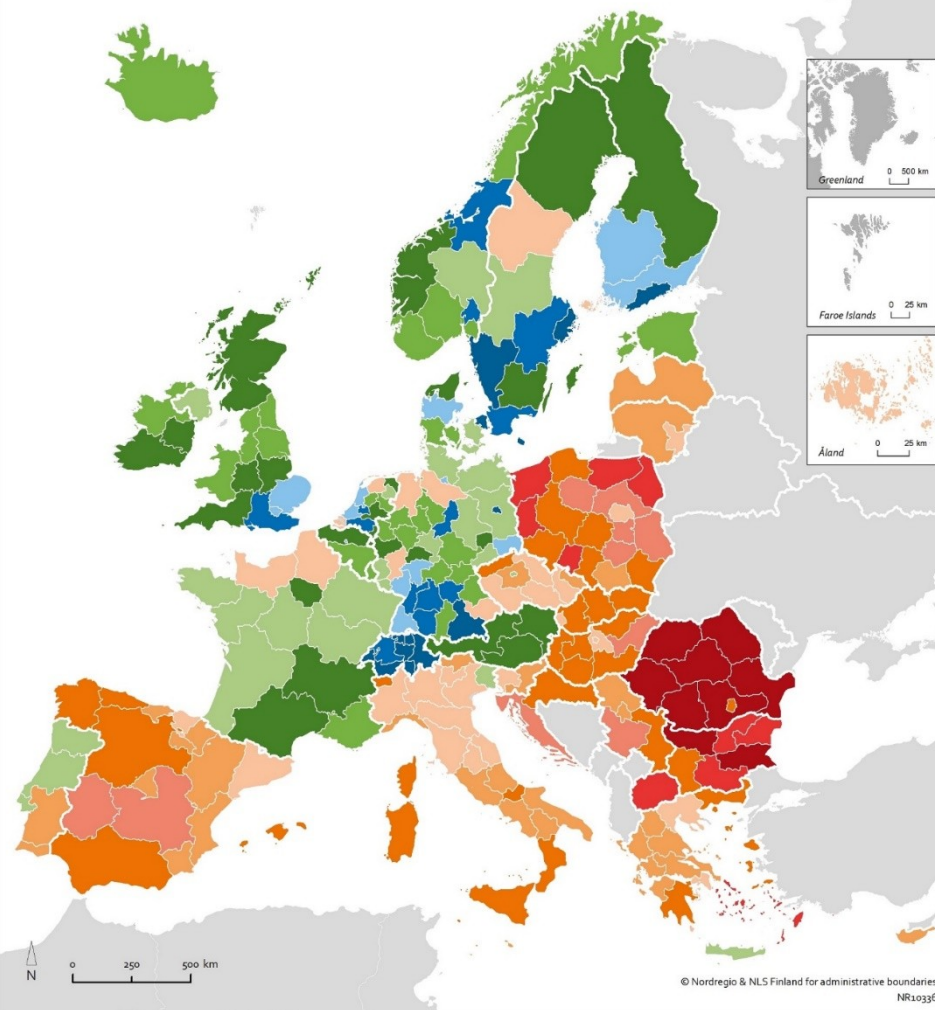
Strukturace „uchopení“ reality:

Percepce rozvojového potenciálu – primární socioekonomická diferenciaci regionů + komponenta IPF

Percepce integračních procesů – sekundární socioekonomická diferenciaci regionů

Percepce adaptačních procesů – firemní vlivy včetně náhodných faktorů + komponenta VLZ.

Ve výše uvedeném kontextu je pak za hlavní cíl regionální politiky považována systémově (holisticky) založená podpora harmonického rozvoje regionů reflektující objektivní podmínky generované jejich dlouhodobým vývojem a racionálním využíváním disponibilních znalostí a dovedností.

Regional innovation scoreboard (RIS) 2019: a comparative assessment of performance of innovation systems, classified into 4 main innovation performance groups*

	Leader +		Moderate +
	Leader		Moderate
	Leader -		Moderate -
	Strong +		Modest +
	Strong		Modest
	Strong -		Modest -
			No data

* Main groups are leader, strong, moderate, modest; a more detailed breakdown of the performance is indicated by splitting each group into a top 1/3 (+, most innovative), a middle 1/3, and a bottom 1/3 (-, least innovative).

** CY, EE, IS, LU, LV, MK, MT, TR in RIS, and all countries in national level map: performance group membership identical to European Innovation Scoreboard 2019.
UK, FR, BE, AT: NUTS 1

Data sources: European Commission & Maastricht University (Maastricht Economic and Social Research Institute on Innovation and Technology – MERIT)

